

Japans bessenwier *Sargassum muticum* gevestigd te Zeebrugge

Hans De Blauwe

Japans bessenwier spoelt reeds jaren aan op onze kust. (Copejans et al., 1977). Tot op heden waren geen vindplaatsen *in situ* bekend in België. In het Grevelingenmeer werd in 1980 voor het eerst Japans bessenwier vastzittend aan de ondergrond ontdekt. Nu 19 jaar later wordt bij ons voor het eerst dit wier vastzittend gevonden. Waarom heeft de vestiging hier zo lang op zich laten wachten?

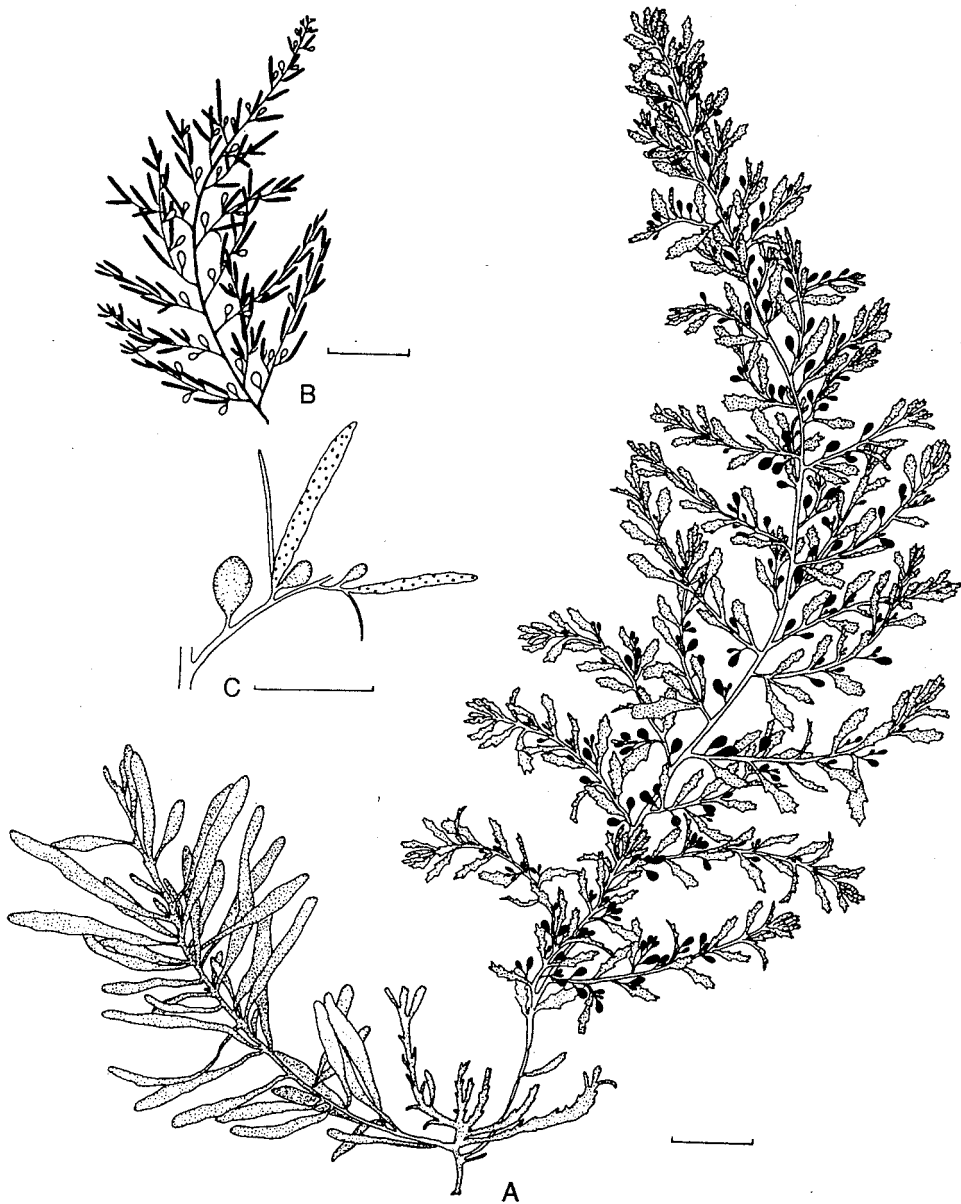
Op 18 juni 1999 werd het eerste exemplaar tijdens een duik in het Verbindingsdok ontdekt op een diepte van ongeveer 3 meter. Dit enige exemplaar was ongeveer 60 cm lang en bevond zich in een hoekje in het Verbindingsdok waar veel rotzooi (bananen, hout, plastic ...) aanspoelt. Het was niet mogelijk te zien waaraan het wier was vastgehecht door al die troep.

Later tijdens de zomermaanden werden in diezelfde hoek los drijvende exemplaren van dit wier aangetroffen.

Op 12 oktober 1999 vond ik op één steen aan de oostelijke oever van het Zuidelijk insteekdok een aantal jonge planten van het Japans bessenwier, elk met een hoogte van 5 à 10 cm. Zoektochten op andere plaatsen in de achterhaven leverden niets op.

Nienhuis (1984) beschrijft de ontwikkeling van deze nieuwkomer in het Grevelingenmeer. Er wordt verondersteld dat de import van de Japanse oester verantwoordelijk is voor de introductie aan de Bretonse en Normandische kust begin de jaren zestig. In 1973 werd het wier in Engeland vastzittend aangetroffen. In 1977 komen de eerste meldingen van aanspoeling op het Nederlandse strand. In 1980 worden in het Grevelingenmeer de eerste exemplaren vastzittend gevonden. Deze vestiging zou te wijten zijn aan aangespoeld materiaal, alhoewel de oesterimport nog een verdachte blijft. Een jaar later wordt in de Oosterschelde vestiging vastgesteld.

Deze Aziatische immigrant breidt zich snel uit en kan een lengte van 3 meter bereiken. Andere wieren worden verdrongen door gebrek aan licht en beschikbaar substraat. Voor dieren betekent het wier een aanwinst aan schuilplaatsen of substraat om op te groeien. Een veld bessenwier herbergt heel wat kleine dieren en trekt daardoor paling aan. Stenen of grote schelpen zijn nodig om te kiemen. Dijkvoeten, grinddammen en pieren

Fig. 1. *Sargassum muticum*. (Uit: Coppejans, 1998)

worden tot 2,5 meter diep gekoloniseerd. Op diepten tot 7 meter komt het wier verspreid voor.

Na 3 jaar waren in het Grevelingenmeer alle geschikte plaatsen begroeid. In het najaar komen massa's kiemplanten voor op stenen en schelpen. Tijdens de winter is de groei traag. In het voorjaar en de zomer groeien ze sterk. In het najaar vallen de takken af en vergaan. De voetjes blijven staan en lopen in het voorjaar weer uit.

In de achterhaven van Zeebrugge is het wier beslist binnengedrongen door middel van fertiele aangespoelde plantendelen, oester worden er immers niet geteeld. Het valt te verwachten dat binnen enkele jaren alle beschikbare harde substraten zullen gekoloniseerd worden. Voor de andere wiersoorten is dit geen probleem, want dieper dan een halve meter groeit nu toch niets. Voor de dieren is het een welkome aanwinst, gezien het aantal mogelijke schuilplaatsen en geschikte substraten nu eerder gering zijn. De evolutie van het wier en van andere organismen is zeker het volgen waard. Mogelijks zal het in de toekomst nodig zijn om in het najaar samengespoelde, rottende wieren te verwijderen.

Summary

The brown seaweed *Sargassum muticum* (Yendo) Fensholt is reported for the first time in situ from the Belgian coast. It has been discovered in the harbour of Zeebrugge.

Literatuur

- Coppejans, E., G. Rappé, N. Podoor & M. Asperges, 1980. *Sargassum muticum* (Yendo) Fensholt ook langs de Belgische kust aangespoeld. *Dumortiera*, 16: 7-13.
- Coppejans, E., 1998. Flora en fauna van de Noord-Franse en Belgische zeeieren. Meise, Nationale Plantentuin van België: 462p.
- Nienhuis, P.H., 1986. Japans bessenwier: aanwinst of plaag. *In*: Het Grevelingenmeer: van estuarium naar zoutwatermeer. Maastricht, Natuur en Techniek: 74-81.